

Pomarkun kunta
Kunnanhallitus
kirjaamo@pomarkku.fi

Viite: Lausuntopyyntöne 22.11.2021

Asia: Pomarkun Vanhan kirjakaupan alueen asemakaavan muutosluonnos, päivätty 11.11.2021

Pomarkun kunnanhallitus on päättänyt Vanhan kirjakaupan kaavamutoksen käynnistämisestä jo 30.1.2018. Aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu järjestettiin 22.3.2018. Kaavamuutos, joka koskee 0,13 hehtaarin kokoista aluetta keskellä Pomarkun kirkonkylää, tuli kuitenkin vireille vasta 15.11.2021. Sen tarkoituksena on laajentaa Vanhan kirjakaupan korttelin 117 AL/S-alueita siten, että kiinteistölle 608-406-7-194 olisi mahdollista rakentaa erillinen talousrakennus aiemmin puretun talousrakennuksen tilalle Vanhan kirjakaupan länsipuolelle. Talousrakennuksen järkevän rakentamismahdollisuuden on katsottu olevan edellytys uuden omistajan löytymiselle nykyisin tyhjiällä olevan entisen kirjakaupparakennukselle.

Suunnittelualue on keskeinen osa Pomarkun kirkonkylän valtakunnallisesti merkittävää kulttuuriympäristöä http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=1528, jota on pidetty myös yhtenä Suomen parhaiten säilyneistä kirkonkylän miljöistä. Vanha kirjakauppa on mainittu erikseen alueen RKY-kuvauksessa. Valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö on huomioitu myös Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 (tullut voimaan 1.7.2019) merkinnällä kh1. Vanha kirjakaupparakennus on suojeltu kohdemerkinnällä sekä Pomarkun osayleiskaavassa (sr-45, hyväksytty 20.6.2002) että voimassa olevassa asemakaavassa (sr, tullut voimaan 13.10.1998). Suojelumääräysten sisältö ei käy ilmi sen paremmin kunnan karttapalvelusta kuin nyt esillä olevan kaavamutoksen selostuksestaan. Kaavaselostusta olisikin hyvä täydentää tältä osin.

Kirjakaupan tontti on molemmissa kaavoissa lisäksi merkitty alueeksi, jolla ympäristö säilytetään (P/S ja AL/S). Nykyisessä asemakaavassa uudisrakennusala on osoitettu kiinni kirjakaupparakennukseen. Uuden talousrakennuksen sijoittamista asemakaavan mukaisesti voitaneen pitää sekä kehittämisen esteenä että uhkana vanhan kirjakaupan kulttuurihistoriallisten arvojen säilymiselle, mikä perustelee kaavamutoksen tarvetta.

Satakunnan Museon kannanotto

Vanhan kirjakaupan tontin talousrakennuksen rakentamismahdollisuuksista on keskusteltu pitkään. Asia oli esillä jo silloin, kun kirjakauppa korjattiin vuosina 1998-2000 osana Satakunnan Museon toteuttamaa Satakunnan rakennusperinnön hoito -projektia. Satakunnan Museo pitääkin asemakaavan muuttamista sikäli tarpeellisena ja tervetulleena. Kaavamuutosta ohjeistettiin melko yksityiskohtaisesti 22.3.2018 pidetyssä viranomaisneuvottelussa. Tuolloin mm. todettiin, että uudisrakentamisen ohjaus kaavan yleismääräyksillä on tärkeää ja että uuden talousrakennuksen tulisi olla kapearunkoinen, pitkänomainen ja selvästi kirjakaupparakennusta matalampi. Seinien väri tulisi olla punainen ja katon musta tai harmaa. Rakennus voisi sijaita lähellä rantaa. Kaavan rakennusalan tulisi olla tarkalleen ajatellun uudisrakennuksen kokoinen. Edelleen tuolloin sovittiin, että uudisrakentamista ohjaavat kaavamääräykset laaditaan yhteistyössä maakuntamuseon kanssa.

Nyt esillä oleva kaavaluonnos vastaa pääpiiretissään aloitusneuvottelussa sovittua, mutta yhteistyötä museon kanssa ei ole ollut. Museo esittääkin kaavamerkintöihin ja -määräyksiin muutamia täydennyksiä aloitusneuvottelussa sovitun mukaisesti: Uudisrakennuksen rakennusala tulee merkitä kaavaehdotukseen kapeaksi ja pitkänomaiseksi ja rakennusalalle tulee merkitä myös harjansuunta (pohjois-etelä). /S-määräykseen museo esittää seuraavaa muotoa: *Rakennuksissa tai rakennelmissa suoritettavien korjaus- ja muutostöiden tulee olla sellaisia, että rakennuksen tai rakennelman kyläkuvan kannalta merkittävä luonne säilyy. Uudisrakentaminen ja muut alueella tapahtuvat toimenpiteet, kuten aitaaminen, tulee sopeuttaa sijoituksen, mittasuhteiden, materiaalien ja värityksen osalta alueen kyläkuvallisiin ja kulttuurihistoriallisiin ominaispiirteisiin. Uudisrakennuksen tulee olla väritään punainen ja katon musta tai tumman harmaa. Uudisrakentamisesta tulee neuvotella Satakunnan Museon kanssa.*

Myös Vanhaa kirjakauppaa koskeva suojelumääräys (sr) on jäänyt tarpeettoman niukaksi ja yleisistä käytänteistä poikkeavaksi. Museo ehdottaa määräykseen seuraavaa muotoilua: *Suojeltava rakennus. Maankäyttö- ja rakennuslain 57§:n nojalla määrätään, että rakennushistoriallisesti ja kyläkuvan kannalta arvokasta rakennusta ei saa purkaa. Rakennuksessa tehtävien muutos- ja korjaustoimenpiteiden tulee olla sellaisia, että rakennuksen rakennushistoriallisesti ja kyläkuvan kannalta arvokas luonne säilyy. Ennen rakennusta muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä tulee Satakunnan Museolle varata tilaisuus lausunnon antamiseen.*

Satakunnan Museolla ei ole muuta huomautettavaa asemakaavaluonnoksesta.

Satakunnan Museo

Museonjohtaja Johanna Jakomaa

Tutkija Liisa Nummelin

Tiedoksi

Varsinais-Suomen ELY-keskus/kirjaamo, Katariina Alaspää
Satakuntaliitto/kirjaamo, Susanna Roslöf, Daniel Nagy
Museovirasto/kirjaamo

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti Porin kaupungin asianhallintajärjestelmässä